

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 57 0 Ps 120962 20 Rev
Banjaluka, 16.02.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca M.Ž., vlasnika Komercijalnog poljoprivrednog gazdinstva, selo P.P., zastupanog po punomoćniku Š.Ž., advokatu iz B., protiv tuženih Republike Srpske, Ministarstvo, zastupana po Pravobranilaštvu Republike Srpske, V.a. d.o.o. K., zastupane po punomoćniku B.P., advokatu iz B., M. d.o.o. B., zastupanog po punomoćniku K.S., advokatu iz B. i B.i. a.d. T. B., zastupanog po punomoćniku T.D., advokatu iz B., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca i o revizijama tuženih Republike Srpske i B.i. a.d., izjavljenim protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120962 20 Pž od 23.09.2020. godine, na sjednici održanoj dana 16.02.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizije se odbijaju.

Zahtjevi tužioca i tuženih M. d.o.o. Banjaluka i B.i. a.d. za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, se odbijaju.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120962 16 Ps od 12.11.2019. godine, obavezani su tuženi Republika Srpska i V.a. d.o.o. K. da tužiocu Ž.M. vl. komercijalnog poljoprivrednog gazdinstva, selo P.P., na ime naknade štete solidarno isplate iznos od 116.972,50 KM i iznos od 29.359,00 KM na ime izgubljene dobiti, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 25.05.2015. godine, pa do isplate i troškove postupka u iznosu od 8.795,84KM sa zakonskim zateznim kamata počev od dana presuđenja pa do isplate, a sve u roku od 30 dana od dana prijema presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Dio tužbenog zahtjeva preko dosuđenog iznosa je odbijen.

II

U odnosu na tužene M. d.o.o. B. i B.i. a.d. tužbeni zahtjev je odbijen.

Obavezan je tužilac da na ime troškova postupka trećetuženom isplati iznos od 6.844,50 KM, a četvrtotuženom iznos od 7.637,17KM u roku od 30 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120962 20 Pž od 23.09.2020. godine, žalba tužioca je djelimično usvojena, preinačena je u odbijajućem dijelu presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120962 16 Ps od 12.11.2019. godine, tako što je obavezan tuženi B.i. a.d. T.B. solidarno sa Republikom Srpskom isplatiti tužiocu na ime naknade štete iznos od 116.972,50 KM i na ime izgubljene dobiti 29.359,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 25.05.2015. godine do isplate i troškove postupka u iznosu od 8.795,84 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12.11.2019. godine do isplate, sve u roku od 30 dana.

Žalba tužene V.a. d.o.o. K. je usvojena, preinačena je prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu u odnosu na ovu tuženu, tako što je u odnosu na ovu tuženu u cijelosti odbijen zahtjev kao neosnovan.

Žalba tužene Republike Srpske je odbijena i u odnosu na ovu tuženu prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu potvrđena.

U preostalom odbijajućem dijelu žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Preinačena je odluka o troškovima postupka (tačka 2. stav 2. izreke), tako što je odbijen zahtjev tuženog B.i. a.d. B. za naknadu troškova postupka u iznosu od 7.637,71 KM kao neosnovan.

Obavezan je tužilac isplatiti tuženom V.a. K. na ime troškova postupka iznos od 6.844,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12.11.2019. godine do isplate i na ime troška sastava žalbe iznos od 1.535,62 KM, sve u roku od 30 dana, a preko dosuđenog iznosa zahtjev se odbija.

Zahtjev tužioca za naknadu troška sastava žalbe i odgovora na žalbu i zahtjevi tuženih M. d.o.o. B. i B.i. a.d. B. za naknadu troška sastava odgovora na žalbe, odbijeni su kao neosnovani.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac u odbijajućem dijelu, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji u cjelosti.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužena Republika Srpska (dalje: prvotužena), iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija i tuženi B.i. a.d. (dalje: četvrtotuženi), iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači.

U odgovoru na reviziju tužioca, tuženi M. d.o.o. B. (dalje: trećetuženi) i četvrtotuženi, predlažu da se revizija tužioca odbije, dok prvotužena i V.a. doo K. (dalje: drugotužena) nisu dali odgovore na reviziju.

U odgovoru na reviziju četvrtotuženog tužilac predlaže da se revizija odbije.

Revizije nisu osnovane.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se tuženi solidarno obavežu da mu tuženi nadoknade štetu koju je pretrpio na svom stadu ovaca nakon obavezne vakcinacije, u iznosu od 116.972,50 KM, kao i da mu na ime izgubljene dobiti plate iznos od 60.521,00KM, koja izgubljena dobit se odnosi na vrijednost sira koji bi se dobio od uginulih ovaca u iznosu od 29.869,00KM, vrijednost vune u iznosu od 680,00 KM i 29.972,00 KM na ime umanjene tržišne vrijednosti – degradacije stada, sve sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je tužilac kao vlasnik poljoprivrednog gazdinstva imao u vlasništvu 2014. godine stado od 749 ovaca; da je tužena Republika Srpska – Ministarstvo dana 03.03.2014. godine donijelo Naredbu broj ... o sprovođenju mjera zaštite životinja od zaraznih i parazitskih bolesti u Republici Srpskoj u 2014. godini, kojom je određeno da se mora sprovesti mjera vakcinacije svih ovaca protiv antraksa (bruceloze) prije ispuštanja na ispašu; da je tužilac u skladu sa navedenom Naredbom u V.a. u K. dana 29.10.2014. godine vakcinisao sve ovce iz svog stada i da je vakcinaciju izvršio veterinarski tehničar zaposlen u navedenoj ambulanti; da su nakon izvršene vakcinacije ovce iz stada počele oboljevati i umirati o čemu je 04.11.2014. godine obavješten Veterinarski institut D.V.B. preko V.a. u K. i sačinjen izvještaj i to u više navrata kako su ovce oboljevale i umirale; da je nakon vakcinacije tužilac 10.11.2014. godine sa preostalim stadom ovaca „krenuo“ u „niže“ krajeve na ispašu gdje je takođe došlo do oboljenja i umiranja ovaca iz stada i jaganjaca; da iz Izvještaja sačinjenog od strane Veterinarskog instituta D.V.B B., te podataka veterinarskog inspektora, proizlazi da je uginulo 16 ovnova, 241 ovca i 250 jagnjadi; da je Uprava utvrdila da je šteta koju je tužilac pretrpio uginućem stada 116.972,50 KM, da je izgubljena zarada koju bi ostvario prodajom sira 29.869,00 KM, a da je izgubljena zarada koju bi ostvario prodajom vune 680,00 KM; da su 2013. godine u Republiku Srpsku uvezene vakcine proizvođača B.i. a.d. B.; da je uvoznik i zastupnik ove firme M. d.o.o. iz B. od Ministarstva dobio saglasnost za stavljanje u promet vakcine protiv antraksa proizvođača četvrtotuženog, Rješenjem broj: ... od 24.04.2013 godine, sa uputstvom za upotrebu V.a.a. proizvođača B.i. odobrenom od strane Ministarstva Resor za veterinarstvo RS; da je 10.10.2014. godine humanitarna organizacija W.V. BiH vakcinu protiv antraksa uručila V.a. u K.; da se navedena organizacija W.V. 01.08.2014. godine obratila Ministarstvu i ponudila vakcine, a u svrhu očuvanja stočnog fonda i to protiv antraksa proizvođača B.i. a.d. B. i to za opštine među kojima je i opština K. i da je Ministarstvo dopisom broj: ... od 08.08.2014 godine dalo saglasnost za distribuciju veterinarsko medicinskih proizvoda, te da je W.V. BiH dostavljen plan distribucije iz kojeg je vidljivo da je za V.s. K. planirano 40 bočica vakcine protiv antraksa (što odgovara i potvrdi prijema lijekova od 10.10.2014. godine, kojom je preuzeta ova količina bočica od strane drugotužene); da je vještačenjem Hrvatskog veterinarskog Instituta Z. br. ..., ..., ... od 23.12.2014. godine, na temelju uzoraka dostavljenih od Veterinarskog instituta D.V.B. B., utvrđeno da je bakteriološkom pretragom iz sva tri dostavljena uzorka vakcine protiv antraksa, utvrđen porast dvije vrste kolonija i to bacillus anthracis i bacillus cereus, te da morfologija kolonija upućuje da se radi o vrsti bacillus subtilis,

odnosno dokazana je kontaminacija dostavljenih vakcina; da iz nalaza i mišljenja Fakulteta veterinarske medicine Univerziteta u B. proizlazi da je u konkretnom slučaju ispoštovan način aplikacije vakcine supkutano, te da sam izbor mjesta aplikacije (u potpazušnoj regiji umjesto u srednjem dijelu repnog nabora), nije uticao na nastanak zdravstvenih tegoba i uginuća vakcinisanih ovaca, da vakcinisanje nije izvedeno po pravilima veterinarske struke jer je vakcinaciju sproveo veterinarski tehničar, suprotno zakonskim odredbama, koje predviđaju da prilikom vakcinacije uvijek mora da bude prisutan diplomirani veterinar koji je jedini kvalifikovan da odredi koje su jedinke u stadu zdrave, da je i pitanje kvaliteta izvršene vakcinacije, jer je u jednom danu vakcinisano izuzetno veliki broj jedinki, da vakcina ni u kom slučaju ne smije da sadrži kontaminante bakterijskog ili gljivičnog porijekla da bi se smatrala bezbjednom za upotrebu, da je u konkretnom slučaju iz sva tri dostavljena uzorka vakcine HVI Z. utvrđen rast dve vrste kolonija od kojih jedna odgovara vrsti B.anthraxis, šternov soj, dok drugo odgovara vrsti B. cereus/subtilis, da se uzrok uginuća životinja jedino može utvrditi nakon obavljanja obdukcije i eventualno dodatnih laboratorijskih nalaza što u konkretnom slučaju nije urađeno od strane patologa JU D.V.B. zbog opasnosti od širenja bolesti, već je samo uzet punktati iz srca i izolovana bakterija koja odgovara vrsti trueperella pyogenes, da je osnovni propust od strane proizvođača vakcine i sastoji se u tome što je dokazano da je vakcina bila kontaminirana i kao takva nije nikako smjela da se stavi u promet, da je vakcinacija suprotno Naredbi obavljena krajem oktobra umjesto dvije nedjelje pred ispašu, da vakcinaciju nije sprovodio veterinar, da veterinarska inspekcija nije bila obavještavana na vrijeme o postojećim zdravstvenim problemima, kao i da postoji propust tužioca jer je 10 dana nakon vakcinacije premjestio stado na drugu lokaciju koja nije bila pod veterinarskom kontrolom.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud zaključuje da je Republika Srpska u skladu sa odredbom člana 154. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, dalje ZOO) i odredbom člana 6. Zakona o veterinarstvu u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 42/08 i 6/12), odgovorna za štetu koju je tužilac pretrpio iz razloga jer je donijela Naredbu o provođenju vakcinacije, a tom Naredbom je preuzela obavezu naknade štete koja bi mogla nastati uslijed vakcinacije. Pored toga, prvostepeni sud nalazi da je za štetu odgovorna i V.a. u K. iz razloga jer je pribavila vakcine od humanitarne organizacije bez sertifikata i da je bila u obavezi da te vakcine prekontroliše prije stavljanja u upotrebu.

U odnosu na tužene B.i. a.d. B. i M. d.o.o. B., distributera i uvoznika vakcina, prvostepeni sud zaključuje da je osnovan njihov prigovor nedostatka pasivne legitimacije, iz razloga jer je uvoznik imao sve dozvole nadležnog ministarstva o ispravnosti vakcine, te da vakcine koje je uvezao tuženi M. nisu predate niti V.a. K., a niti Humanitarnoj organizaciji W.V., dok u odnosu na proizvođača vakcine B.i. a.d. iz B. utvrđuje da nije dokazano da su sporne vakcine bile kontaminirane odnosno da nema dokaza da je humanitarna organizacija nabavila ove vakcine od ovog proizvođača, iz kog razloga je u odnosu na ove tužene zahtjev odbijen.

Prvostepeni sud je o visini štete odlučio primjenom pravila o teretu dokazivanja (iz člana 126. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), na temelju procjene koju je dao nadležni Republički ... inspektorat 25.05.2015. godine, jer se radi o javnoj ispravi izdatoj u propisanom obliku od strane nadležnog organa u vršenju javnih ovlaštenja, koju su tuženi samo paušalno osporili, te je utvrdio

da je osnovan zahtjev za naknadu štete koji se odnosi na umanjenje stada i izgublenu zaradu koju bi tužilac ostvario prodajom sira i vune.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev u dijelu koji se odnosi na umanjenju vrijednost stada koju je tužilac tražio u iznosu od 29.972,00KM, odnosno 20% po ovci iz razloga što ovaj vid štete nije utvrđen od strane Komisije za procjenu štete, a tužilac nije predložio da se izvrši vještačenje u cilju dokazivanja visine ovog dijela tužbenog zahtjeva.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca djelimično usvojio i žalbu drugotuženog u cjelosti, dok je žalbu prvotužene odbio, te je sudio kao u izreci drugostepene presude temeljem odredbe člana 229. stav 4. i člana 226. ZPP.

Po ocjeni drugostepenog suda pravilan je zaključak prvostepenog suda da za štetu odgovara Republika Srpska koja je donijela Naredbu o obaveznoj vakcinaciji, u kojoj je (tačka 3.) navedeno da je prije ispuštanja na ispašu obavezno vakcinisanje ovaca i to 15 dana prije ispaše u bedreničnim distriktima. U glavi 17. ove Naredbe je propisan način finansiranja sprovođenja ove mjere, u tački 127.5 je navedeno da će se vakcine obezbjediti po odluci Ministarstva i da će Republika Srpska snositi mjere naknade štete za životinje koje su uginule uslijed naređenih mjera (127.6). Iz navedenog drugostepeni sud zaključuje da se odgovornost Republike Srpske temelji na odredbi člana 172. ZOO jer postoji uzročna veza između naredbe, vakcinacije i štete koju je tužilac pretrpio.

Drugostepeni sud nalazi da su vakcine kojima je vakcinisano stado tužioca bile predmet ispitivanja Veterinarskog instituta D.V.B. i Veterinarskog zavoda u Z., te da je dokazano da su bile kontaminirane i da je to isključivi uzrok uginuća ovaca. Slijedom toga zaključuje da nisu od značaja prigovori tužene Republike Srpske da nije dokazan uzrok uginuća i da nije izvršena obdukcija ni jedne ovce, jer uzrok uginuća ovaca nije taj da li je vakcina data pravilno ili ne. U konkretnom slučaju Veterinarski fakultet B. i Veterinarski inspektorat B., kao i Institut D.V.B. B. su potvrdili da je vakcina data na pravilan način, ali od neovlaštenog lica veterinarskog tehničara. Slijedom toga uzrok uginuća nije taj što je vakcinu dao veterinarski tehničar, već taj što vakcina nije bila ispravna.

Dalje drugostepeni sud nalazi da na strani tužene V.a. K. nema odgovornosti za uginuće stada tužioca, jer između vakcinacije (osobe koja je izvršila vakcinaciju) i načina vakcinacije i uginuća stada nema uzročno posljedične veze, odnosno nema uzročno posljedične veze između radnje ove tužene i nastale štete.

Vještačenjima od strane Veterinarskog instituta B. i Z. utvrđen je uzrok uginuća, a to je kontaminacija vakcine. Iz zapisnika o primopredaji od 10.10.2014. godine se da utvrditi da je tužena vakcine primila od humanitarne organizacije. Veterinarska ambulanta ni jednim materijalnim propisom nije obavezana da vrši ispitivanje ispravnosti lijekova koje koristi u svom radu. Da li je vakcinaciju vršio veterinarski tehničar ili doktor veterine nije od značaja za posljedice koje su nastupile jer uzrok smrti nije nestručno davanje vakcine (kojeg u ovom slučaju nije bilo), već neispravnost lijeka, pa je slijedom toga žalbu drugotužene uvažio i u ovom dijelu prvostepenu presudu preinačio.

Pored toga, drugostepeni sud, cijeneći da iz materijalnih dokaza koji su provedeni u prvostepenom postupku slijedi da su u Republiku Srpsku uvezene vakcine proizvođača „B.i. a.d.

B. iz B., da je humanitarna organizacija W.V. BiH vakcine ovog proizvođača uručila ambulanti u K., da su nakon vakcinacije ovce uginule, da je uzorak vakcine Veterinarski institut D.V.B. prosljedio Veterinarskom institutu u Z. koji je na temelju podataka iz propratne medicinske dokumentacije Veterinarskog instituta D.V.B., u izvještaju o ispitivanju naveo da su predmet ispitivanja bile navedene vakcine protiv antraksa proizvođača B.i. a.d. B., čiji uzorak je uzet iz ambulante K. i utvrdio da ove vakcine nisu ispravne, zaključuje da je isključivi uzrok uginuća stada tužioca nedostatak vakcine koju je proizveo proizvođač iz B. i da postoji odgovornost četvrtotuzenog u ovom predmetu, temeljem odredbe člana 179. ZOO, prema kojoj onaj ko stavi u promet neku stvar koju je proizveo, a koja zbog nedostataka za koji on nije znao predstavlja opasnost štete za lica ili stvari, odgovara za štetu koja bi nastala zbog tog nedostatka (stav 1.), te da proizvođač odgovora za opasna svojstva stvari ako nije preuzeo sve što je bilo potrebno da se spriječi šteta putem upozorenja ili odgovarajućim mjerama (stav 2. ovog člana).

Pobijana presuda je pravilna i izjavljenim revizijama se ne dovodi u pitanje.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je dana 29.10.2014. godine izvršena vakcinacija vakcinom protiv antraksa svih ovaca iz stada tužioca, ukupno 749 ovaca, od strane drugotuzene i to veterinarskog tehničara zaposlenog kod drugotuzene.

Odmah nakon izvršene vakcinacije na stadu ovaca došlo je do neočekivanih nus pojava: slabosti, visoke temperature, otoka na mjestu aplikacije i po stomaku, gubitka apetita, nemogućnosti oslanjanja na noge, pobačaja, te uginuća, o kojima je obaviješten veterinar (drugotuzeni), Veterinarska inspekcija, kao i Institut D.V.B., čiji su predstavnici izašli na teren, obavili epizotološko izviđanje i uzorkovanje materijala za laboratorijsko ispitivanje, izvršili određene analize, uzeli leš jedne uginule životinje, ali nije izvršena obdukcija zbog opasnosti zbog širenja antraksa.

Zapisnikom Uprave od 25.05.2015. godine, Komisija za procjenu štete koju je formirala prvotuzena, konstatovala je da je tužiocu nastupila šteta zbog gubitka odnosno uginuća 241 ovce, 16 ovnova i 250 jagnjadi koja su izgubljena pobačajem.

Drugotuzena je potvrdila da su sve ovce tužioca bile terapirane i pod nadzorom veterinara dok su se nalazile u selu, a da ih je vlasnik izmjestio sredinom novembra u okolinu D. (onaj dio stada koji se mogao kretati), ali da je javljao veterinaru ambulante K. stanje ovaca i naredna uginuća.

U svom nalazu Institut D.V.B. je konstatovao da više faktora može uzrokovati postvakcinalne neželjene pojave, kao što su nestručna aplikacija lijeka, slaba tjelesna kondicija životinja, slabija ispaša, ali i da je potrebno utvrditi da li je vakcina kontaminirana, odnosno izvršiti kontrolu kvaliteta vakcine iz lota vakcina kojima je raspolagala V.a. K., te je vještačenjem Hrvatskog veterinarskog Instituta Z. od 23.12.2014. godine, na temelju uzoraka dostavljenih od Veterinarskog instituta D.V.B. B., uzetih iz ambulante u K., utvrđeno da je bakteriološkom pretragom iz sva tri dostavljena uzorka vakcine protiv antraksa, utvrđen porast dvije vrste kolonija (*Bacillus anthracis* i *Bacillus cereus*), te da morfologija kolonija upućuje da se radi o vrsti *Bacillus subtilis*.

Takođe, u ovoj parnici proveden je dokaz vještačenjem po Fakultetu veterinarske medicine Univerziteta u B. iz čijeg nalaza i mišljenja proizlazi da je osnovni propust od strane proizvođača vakcine i sastoji se u tome što je dokazano da je vakcina bila kontaminirana i kao takva nije nikako smjela da se stavi u promet, da je vakcinacija suprotno Naredbi obavljena

krajem oktobra umjesto dvije nedjelje pred ispašu, da vakcinaciju nije sprovodio veterinar, da veterinarska inspekcija nije bila obavještavana na vrijeme o postojećim zdravstvenim problemima, kao i da postoji propust tužioca jer je 10 dana nakon vakcinacije premjestio stado na drugu lokaciju koja nije bila pod veterinarskom kontrolom.

Pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je vakcina kojom je vakcinisano stado tužioca bila kontaminirana i da kao takva nije smjela da se stavi u promet i da je to osnovni uzrok uginuća ovaca.

Temeljem svojih ovlaštenja iz Zakona o veterinarstvu u Republici Srpskoj, prvotužena je donijela 11.03.2014. godine Naredbu o sprovođenju mjera zaštite životinja od zaraznih i parazitskih bolesti u Republici Srpskoj u 2014. godini kojom je određeno da se mora sprovesti mjera vakcinacije svih ovaca protiv antraksa (bruceloze) prije ispuštanja na ispašu. Takođe, prvotužena je 28.05.2014. godine donijela i Naredbu o obaveznoj vakcinaciji životinja protiv antraksa, šuštavca i parašuštavca u poplavama zahvaćenim područjima, kojom je propisala da će vakcine veterinarske organizacije preuzeti u JU Veterinarski institut RS D.V.B., a kontrolu sprovedenih mjera izvršiti veterinarska inspekcija.

Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj uređeno je pitanje zdravstvene zaštite životinja i obavljanje veterinarske djelatnosti, putem veterinarskih službi kao službi od posebnog interesa za Republiku Srpsku u oblasti suzbijanja zaraznih bolesti i sprovođenja mjera značajnih za javno zdravlje. Veterinarska djelatnost određena je odredbom člana 46. navedenog zakona i obuhvata, između ostalog, i snabdjevanje veterinarskih organizacija lijekovima, laboratorijska i klinička ispitivanja veterinarskih lijekova i kontrolu efikasnosti i štetnosti lijekova (član 46. stav 1. tačke 13)14) i 15). Stručni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i u skladu sa njim donesenih podzakonskih akata vrši Ministarstvo Republike Srpske (član 72. stav 1.).

Zakonom o veterinarsko-medicinskim proizvodima („Službeni glasnik RS“ broj 71/12) regulisan je postupak proizvodnje, ispitivanja, prometa na veliko i malo, kontrole kvaliteta, nadzora i dr. veterinarsko medicinskih proizvoda. Kontrolom kvaliteta veterinarsko medicinskih proizvoda smatra se postupak utvrđivanja usklađenosti kvaliteta veterinarsko medicinskih proizvoda sa uslovima kvaliteta u skladu sa ovom zakonom (član 66. stav 1.). U tom smislu vrše se redovne kontrole kvaliteta kojima podliježe svaka serija proizvedenih ili uvezenih veterinarsko medicinskih proizvoda (član 67. stav 1.). Uz svaki veterinarsko medicinski proizvod koji se stavlja u promet obavezno se nalazi uputstvo za upotrebu čiji sadržaj rješenjem određuje ministar, osim ako su svi podaci navedeni na pakovanju proizvoda (član 78. stav 5.).

Veterinarsko medicinski proizvodi stavljaju se u promet na osnovu rješenja koje donosi ministar (član 24. stav 1. Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima), na osnovu zahtjeva privrednog društva sa sjedištem u Republici Srpskoj, Federaciji BiH ili Brčko Distriktu (član 25. stav 1.). U slučaju opasnosti za zdravlje ljudi i životinja ministar može donijeti jednokratno rješenje o odobrenju stavljanja u promet veterinarsko medicinskih proizvoda za pojedinačan slučaj (član 34. stav 1.). Pored stavljanja u promet proizvoda koje je odobrilo Ministarstvo Republike Srpske, dozvoljeno je stavljanje u promet veterinarsko medicinskih proizvoda koje je odobrilo Ministarstvo Federacije BiH (član 37.).

Nije sporno da se humanitarna organizacija W.V. dana 01.08.2014. godine obratila Ministarstvu Republike Srpske i ponudila 200 bočica vakcina protiv antraksa proizvođača B.i.

a.d. B., u svrhu očuvanja stočnog fonda u poplavljenim područjima, za opštine među kojima je i opština K. i da je Ministarstvo dopisom broj: ... od 08.08.2014. godine dalo saglasnost W.V. BiH za distribuciju veterinarsko medicinskih proizvoda, te da je W.V. BiH dostavljen plan distribucije iz kojeg je vidljivo da je za Vetrinarsku stanicu K. planirano 40 bočica vakcine i da je dana 10.10.2014. godine humanitarna organizacija W.V. BiH vakcinu protiv antraksa (40 bočica) uručila direktno V.a. u K.

Humanitarna organizacija W.V. je na zahtjev prvostepenog suda dostavila obavijest 21.06.2018. godine da je vakcine proizvođača B.i. a.d. B., nakon poplava 2014. godine nabavljala od distributera P. doo G.

Drugotužena je tvrdila da vakcine koje su joj uručene nije slijedilo adekvatno uputstvo za upotrebu, te da su nakon pojavljivanja komplikacija pregledali i putem googla preveli original uputstva na ... jeziku, te vidjeli da je u njemu navedeno drugo mjesto aplikacije vakcina.

Prema Naredbi o obaveznoj vakcinaciji životinja protiv antraksa, šuštavca i parašuštavca u poplavama zahvaćenim područjima od 28.05.2014. godine prvotužena je propisala da će vakcine veterinarske organizacije preuzeti u JU Veterinarski institut RS D.V.B., a kontrolu sprovedenih mjera izvršiti veterinarska inspekcija. To znači da su organi prvotužene bili dužni da, prije nego što veterinarske organizacije preuzmu vakcine, preduzeti mjere propisane odredbama Zakona o veterinarstvu i Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima u pogledu kontrole ispravnosti predmetnih vakcina, pa ih tek onda staviti na upotrebu.

Iz izvedenih dokaza proizlazi da nakon što su organi prvotužene dali saglasnost za distribuciju vakcina humanitarnoj organizaciji W.V., nisu preduzeli mjere propisane odredbama navedenih zakona, nisu vršili kontrolu ispravnosti predmetnih vakcina u JU Veterinarski institut RS D.V.B. kako je propisano Naredbom od 28.05.2014. godine, niti su putem veterinarske inspekcije izvršili kontrolu porijekla ovih vakcina, te utvrdili da li eventualno distributer od koga je Humanitarna organizacija W.V. nabavila predmetne vakcine ima dozvolu za promet i od koga je izdata, te da li vakcine koje se distribuiraju imaju adekvatno uputstvo za upotrebu, već su vakcine od strane humanitarne organizacije W.V. direktno isporučene drugotuženoj.

Slijedi da prvotužena odgovara za prouzrokovanu štetu tužiocu shodno odredbi člana 172. stav 1. u vezi sa odredbom člana 154. i 155. ZOO, jer je odobrila distribuciju veterinarsko medicinskih proizvoda (i sporne vakcine), a da njeni organi nisu izvršili potrebne kontrole i ispitivanja vakcine, za koju je kasnije utvrđeno da je bila kontaminirana i dovela do uginuća ovaca iz stada tužioca. Ovo propuštanje prvotužene se može pripisati u njenu krivicu pri čemu postoji uzročna veza između propuštanja i nastale štete.

Revizioni prigovori prvotužene da nije dokazan uzrok uginuća jer nije izvršena obdukcija ni jedne ovce, nisu osnovani, jer je utvrđeno vještačenjem da je osnovni uzrok uginuća ovaca taj što vakcina nije bila ispravna.

U konkretnom slučaju Veterinarski fakultet B. i Veterinarski inspektorat B., kao i Institut D.V.B. B. su potvrdili da je vakcina data na pravilan način, ali od neovlaštenog lica veterinarskog tehničara. Međutim, nije relevantno u konkretnom slučaju da li je vakcina data pravilno ili ne, jer uzrok uginuća ovaca nije taj što je vakcinu dao veterinarski tehničar, već taj što vakcina nije bila ispravna.

Revizijom tužioca ne dovodi se u pitanje pravilnost zaključka drugostepenog suda da drugotužena V.a. d.o.o. K. nije odgovorna za nastalu štetu.

Drugotuženoj je humanitarna organizacija W.V. BiH uručila vakcine proizvođača B.i. a.d. B., nakon što je organ prvotužene dana 08.08.2014. godine dao saglasnost W.V. BiH za distribuciju veterinarsko medicinskih proizvoda (između ostalog i vakcine četvrtotuženog). Drugotužena nijednim materijalnim propisom nije obavezana da vrši ispitivanje ispravnosti lijekova koje koristi u svom radu, niti je to bila obavezna prema ugovoru o sprovođenju obaveznih veterinarskih mjera na području opštine K., koji je drugotužena zaključila 20.03.2014. godine sa Ministarstvom Republike Srpske.

Tačno je da je vakcinaciju vršio veterinarski tehničar radnik drugotužene, a da je vakcinaciju prema zakonu ovlašten da izvrši doktor veterine. Međutim, utvrđeno je da između vakcinacije (osobe koja je izvršila vakcinaciju) i načina vakcinacije i uginuća stada nema uzročno posljedične veze, odnosno nema uzročno posljedične veze između radnje drugotužene i nastale štete, jer je vještačenjima od strane Veterinarskog instituta B. i Z. utvrđen uzrok uginuća ovaca, a to je kontaminacija vakcine. Zbog toga u konkretnom slučaju nije relevantno da li je vakcinaciju vršio veterinarski tehničar ili doktor veterine, jer uzrok smrti ovaca nije nestručno davanje vakcine (kojeg u ovom slučaju nije bilo), već neispravnost vakcine.

Revizijom tužioca ne dovodi se u pitanje pravilnost zaključka nižestepeni sudova da trećetuženi nije odgovoran tužiocu za nastalu štetu. Naime, trećetuženi je uvoznik i ovlašten distributer vakcina protiv antraksa čiji je proizvođač četvrtotuženi. On je kao uvoznik, u skladu sa zakonskim propisima imao urednu dokumentaciju: Rješenje Ministarstva RS o dozvoli za stavljanje u promet ove vakcine, te Rješenje Ministarstva BiH, kojim je potvrđeno da ne postoje veterinarsko zdravstvene smetnje za uvoz ove vakcine. Pri tome, nije ni dokazano da je vakcine koje je uvezao trećetuženi prodao drugotuženoj, kao ni organizaciji W.V., od koje je drugotužena preuzela vakcine kojim je vakcinisala stado tužioca.

Nižestepeni sudovi su o visini štete odlučili na temelju zapisnika o procjeni štete Republičkog inspektorata od 25.05.2015. godine, kojim je šteta procjenjena u visini od 116.972,50 KM, kao i izgubljena dobit u visini od 29.869,00 KM.

Pravilno je odbijen tužbeni zahtjev u dijelu koji se odnosi na umanjenu vrijednost stada koju je tužilac tražio u iznosu od 29.972,00KM, odnosno 20% po ovci iz razloga što ovaj vid štete nije utvrđen od strane Komisije za procjenu štete, niti je tužilac dokazao visinu ovog dijela tužbenog zahtjeva.

Rješenjem prvostepenog suda od 18.10.2018. godine, kojim je određeno vještačenje po Veterinarskom fakultetu B., određen je zadatak vještaku da se, između ostalog vještak izjasni da li je zbog vakcinacije došlo do degradacije preživjelih ovaca i u kom postotku, te da li je zbog toga i za koliko umanjena tržišna vrijednost i za koji iznos.

U nalazu Veterinarskog fakulteta B. u pogledu ovog zadatka navedeno je da se vještaci ne mogu izjasniti o štetnom dejstvu vakcine kod preživjelih ovaca, uz navođenje razloga za to, koji upućuju da nema objektivnih parametara na osnovu kojih bi se odgovorilo na ovo pitanje.

Na ročištu na kome je obrazložen nalaz (25.01.2019. godine) tužilac nije prigovarao ovom zaključku vještaka u nalazu, niti je stavljao prijedlog za novo vještačenje. Tek na ročištu

03.05.2019. godine, nakon saslušanja svjedoka prigovario je zaključku vještaka, ali ne u ovom dijelu, već u pogledu navoda u nalazu da stado nije bilo pod veterinarskom kontrolom i predložio novo vještačenje, koji prijedlog je sud odbio.

Prema tome, neosnovano se tužilac poziva da je sud bio dužan da obezbjedi da se vještak izjasni i o ovom dijelu zadatka. Takođe, pogrešno tužilac smatra da se iz službenih zabilješki drugotužene i isprava veterinarske inspekcije moglo zaključiti da degradacija stada iznosi 20% i utvrditi visina i ovog zahtjeva za izgublenu dobit.

Pravilno je drugostepeni sud zaključio da je četvrtotuženi, kao proizvođač sporne vakcine, odgovoran tužiocu za naknadu štete temeljem odredbe člana 179. ZOO. U konkretnom slučaju tužilac je dokazao da je osnovni uzrok uginuća stada nedostatak vakcine koju je proizveo proizvođač iz B.

O nedostatku stvari koji predviđa odredba člana 179. stav 1. ZOO se radi kada proizvod nema ona svojstva kakva se normalno traže od takvog proizvoda ili koja je proizvođač obećao. Odštetna odgovornost proizvođača stvari sa nedostatkom i za opasna svojstva stvari je vanugovorna odgovornost koja ne zavisi od njegove krivice. Radi se o odgovornosti za štetu do koje je došlo zbog nedostataka koji predstavlja opasnost od štete. Za ovaj vid odgovornosti dovoljno je da oštećeni dokaže da je pretrpio štetu i da ona potiče od određenog nedostatka stvari za koji proizvođač nije znao, odnosno da su uzrok štete opasna svojstva stvari.

Iako je četvrtotuženi kao proizvođač prezentovao neophodne certifikate za vakcine protiv antraksa koje je proizveo, u ovoj parnici je utvrđeno da vakcine koje je on proizveo, a kojima je vakcinisano stado tužioca, nisu bile ispravne. Pogrešno četvrtotuženi smatra da je trebalo izvršiti analizu upotrijebljenih vakcina i špriceva da bi se utvrdila ispravnost vakcine.

Činjenica da vakcine nisu ispravne je utvrđena vještačenjem Hrvatskog veterinarskog Instituta Z. od 23.12.2014. godine, na temelju uzoraka neotvorenih vakcina, dostavljenih od Veterinarskog instituta D.V.B. B., uzetih iz ambulante u K. i vještačenjem po Veterinarskom fakultetu B. Prema odredbi člana 70. stav 1. Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima kontroli kvaliteta podliježe uzorak koji je uzeo veterinarski inspektor prilikom vršenja inspekcijskog nadzora.

Prigovori četvrtotuženog da nije utvrđen broj uginulih ovaca, jer su iste zakopavane, da tužilac nije odjavio ušne markice, da su službene zabilješke pravljene samo na osnovu izjava tužioca, nisu osnovani. Nadležni organi prvotužene provodili su aktivnosti na utvrđivanju uzroka uginuća ovaca tužioca i broja uginulih ovaca, tako da je konačno Zapisnikom Uprave od 25.05.2015. godine, posebna Komisija koju je formirala prvotužena, izvršila i procjenu štete navodeći tačan broj uginulih životinja. Jasno je da je u ovakvim slučajevima obavezno da se prilikom uginuća životinja iste zakopaju, zbog čega nije bilo moguće vršiti ni njihovu obdukciju.

Za svoju odluku drugostepeni sud je dao valjane razloge i obrazloženje iz koga proizlazi zašto je preinačio prvostepenu presudu u pogledu obavezivanja četvrtotuženog za naknadu štete. Pri tome nije bio obavezan da zakaže i održi raspravu kako pogrešno četvrtotuženi smatra.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 2.500,00 KM, tuženog M. d.o.o. B. u iznosu od 1.939,20KM i B.i. a.d. u iznosu od 2.925,00 KM, su odbijeni na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu njihovih prava u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić